

Leta ke Pol kiri Taitus

1.1-4 A Taitus kete vatuharia na bilip ia mai kete vahotovia ve na mogemoge kana Kristen kamahi ni Krit

¹ Hau a Pol na vora ke Vuvu ka apostel ve ke Jesus Kristus. A Jesus e geriau ka vano kata vatuharia na bilip kana manumanu ke Vuvu kua ia ti makidia kana, kata kodonidia ve dia kata pelea save na polea kua e matoto ia mai dia kata muri ve na lohoihoa ke Vuvu, ² dia kata bilip matuha dia na guria a Vuvu kete vala na mahuri roroa ni dia. Muga matoto kua ma beta a Vuvu ni katia goloa katiu ni bele, ia kava ti tania habuka kete vala na mahuri roroa ni dolu, a Vuvu ki beta ni lala kete vavairuku. ³ Kua ti bele matoto na taem kua ia e tania, ia kini vabeleni kavakava na Kalohua Kemi kua, hita kene tatani kavakava na manumanu. A Vuvu, na kadolu kaka kua e pele mulehidolu, ia mule e tania kata katia galanga kua. ⁴ Hau ta vapolungania na pas kua ki vano ni niho Titus, ho na tugu matoto ka bilip ki balika hita laveve.

Paleka a Vuvu Tamadolu kamani Kristus Jesus kua e pele mulehidolu, hiro na mahariho hiro na katia magali ni malugunia.

1.5-9 A Taitus kete makia manumanu kemikemi dia kata hahada na sios

⁵ Na vuvuna kua ta vatiho na ailan a Krit, ia koto vahotovia na galanga kua beta to na

---

1:4 2 Ko 8.23; Ga 2.3; 2 Ti 4.10.

vahozovia, ia mai ve koto makimaki manumanu taza na taon laveve dia kata hada na sios kamahi, habuka kua ta tania ni niho.⁶ Na kaka kua koto makia ni hada na sios, ia kete na kaka kua beta ni nap kete parua habuka e katia goloa zaha katiu. Gona katiu za, habu tutuna ki bilip ni Kristus, ki beta dia na lala dia kata talinga zahazaha.⁷ Na vuna ia kete gala na galanga ke Vuvu ni hada na sios. Kana moge e lala kete mahoto za, beta ni nap kete parua habuka e katia goloa zaha katiu. Beta ni lala ditadutadua na manumanu, ni kakanaka magali varitihitiha, beta ni lala kete sipak, beta ni lala varihubia, ki beta ni lala kete rukia manumanu ni vavanahedia.⁸ Palaka e lala kete koi taduria manumanu kara kana ruma, ki lala kete kukulina kara moge kua e kemi, ki kaka kua e lala kete papaho taduria magalina, ki kaka mahoto na matani Vuvu, ki tumonga, ki lala kete hahada poto papa matoto na kana laep.⁹ E bilip matoto ki poto bada na polea matoto kua e sikuluanga ia vona; kete nap kete vabadanganidia taza na vaketeketea kua e matoto, ni vatunga kavakava dala na manumanu kua dia ta papala katia polea matoto.

1.10-16 Na ailan a Krit manumanu luba vona dia ta vavairohia na bilip kana manumanu

¹⁰ Na vuna zia manumanu luba ra kena ni Krit dia ta lala dia kata vanga holia polea kua e matoto. Dia ta manumanuna pole vetavetanga dia ka gala rurukia manumanu. Manumanu kamahi kena luba ni dia ia a vuni Iuda, kua e kukulidia kete vavatomutomuha manumanu.

11 Vatabunidia kete beta dia kata ma vavala sikul na manumanu, na vuna dia ta gala dia ka vavairohia mianga kana famili kamahi na kadia vaketeketea kua beta dia kata vavakete kete vona. Tisa kamahi kena, dia ta gala rurukia manumanu dia ka vavanahedia. **12** Kadia profet mule katiu bukuni Krit varira e tania polea kua, “A vuni Krit dia ta nuhuta vairukua matoto za, dia ka manumanu zahazaha matoto balika enimel kua e mata varihanihani, dia ta nuhuta hani hamohamo dia ka toga mate.” **13** Na polea kua e mahoto matoto. Kubarae, vala polea matuha matoto ni dia, kete vahotovia kadia mogemoge kamahi, dia kata bilip matoto ni Vuvu. **14** Kete beta dia kata tatabu longo kara mana vetavetanga ke vuni Iuda, kamana lo kamahi kana kaka, kua dia ta lala dia kata vavala lamadia kara polea matoto. **15** Manumanu kua polokodia e klin matoto na matani Vuvu, ia goloa laveve e klin. Palaka nuhu kua beta dia na lala dia kata bilip, polokodia ki vonu na lohoihoia mata hilehilea, ia beta goloa katiu ni klin. Kadia hatuhatua kamana kadia lohoihoia e beta ni klin. **16** Dia ta tania habuka dia ta lala a Vuvu, palaka kadia mogemoge kamahi e gala ki vavatunga kavakava habuka dia te vala lamadia kava kiri Vuvu. A Vuvu ki beta matoto ni kulina kiridia, beta dia na lala dia kata lolongoria polea, ki mara beta ve ni nap dia kata katia moge kemi katiu.

2

2.1-5 Lapunpun kamahi dia kata muri papa na maki kamahi kua a Vuvu e lala kete kukulina kirina

¹ Taitus, da vaketekete na manumanu dia kata kakatia mogemoge kamahi kua e lala kete vatunga kavakava vaketeketea kua e mahoto. ² Tania ve ni tamomohane lapunpun kete beta dia kata sisipak. Dia kata papaho taduria kadia hatuhatua kara livuhadid, ni nap kaka kete hahada zahenidid. Dia kata vavana na lohoihoia kua e kemi. Kadia bilip kete matuha dia na vonu matoto na moge kua kete kukulidid kara kaka, dia na madi bada dia na luga bizea kamahi. ³ Tania ve ni tavivine lapunpun dia kata muri na mogemoge kua a Vuvu e lala kete kukulina kirina. Taua dia na pole zahatia ruadia, tabarae dia na hihinu maratania hinua matuha. Palaka dia kata raratahia manumanu na moge kua e kemi. ⁴ Tavivine pararaha kamahi kena, dia kata sikulni kemikemihia tavivine huluvavahu kete kukulidid kiri habu gogodia kamani habu tutudia. ⁵ Dia kata tania na tavivine huluvavahu kena dia kata nap dia kata paho taduria kadia hatuhatua kara livuha, kadia mogemoge kete klin matoto na matani Vuvu. Dia kata nap dia kata hada poto papa na kadia famili, dia kata kekemi ve kara manumanu, dia na lolongoria polea ke habu gogodia. Dia kata kukubarae, kete beta kaka kete pole zahatia na polea ke Vuvu.

2.6-8 A Taitus ia kete katia maki papa huluvavahu dia na muri vona

⁶ Ku vabadangania ve tamomohane huluvavahu, dia kata papaho taduria kadia hatuhatua kara livuhadid. ⁷ Na goloa laveve, ia koto vamuga ni dia nu vatunga moge kua e kemi ni dia. Kua kunu sisikulnidia, ia koto lohoi

vutuhia na moge kua e matoto za ku vavala polea kua e mahoto za ni dia. ⁸ Sikulnia manumanu na polea kua e matoto za, kubarae mara beta kaka ni gegeho vona. Nuhu kua dia ta paparakilania dia kata gegedolu, da dia te puae na vuna mara beta dia na paria goloa katiu kua dia kata padea polea kiridolu vona.

2.9-10 Na vora vetanga kamahi ia dia kata longoria na polea kana kadia tubu

⁹ Tania ve ni voravora dia kata hahada zahenia kadia tubutubu dia na lolongoria kadia polea, dia na kakatia galanga kemikemi kua kadia tubu kete hadavia ni hilohilonidia vona. Tabarae dia na vavanga holuholu na kadia tubu. ¹⁰ Tabarae dia na vavanahea kadia tubu kamahi, dia kata katia moge pa kete nap kadia tubu kete vaka maroro ni dia. Kua dia na kubarae, pale manumanu da dia te hadavia kadia moge kemi, dia te hada zahenia ve na vaketeketea kua na vuna ni Vuvu kadolu Kaka kua e pele mulehidolu.

2.11-15 Tolu kata muri na maki ke Vuvu tolu na guria na dama ke Kristus

¹¹ Na vuna a Vuvu ti vatunga kakava kana mahariharia, a Vuvu ki nap kete pele mulehia manumanu laveve. ¹² Na mahariharia kua, e vaketekete ni dolu tolu kata vala lamadolou kara moge kua a Vuvu beta ni lala kete kukulina kirina kamana hatuhatua kara vulovulo, tolu na vavana na lohoihioia kemi, kadolu vavananga ni mahoto, tolu na mumuri na moge ke Vuvu na vulovulo meni, ¹³ tolu kata dopa vaka maroro tolu na guria na damana hilohiloa kapou kua a Vuvu kete vatunga na glori ke Jesus Kristus

kua e kadolu Vuvu ki matuha matoto, ki pele mulehidolu,¹⁴ na Kaka kua e vala ia mule kete pele mulehidolu na karabus na moge zahazaha laveve ni vazuguvidolu ni katidolu tolu na klin na matani Vuvu tolu na kara kana manumanu matoto, kua kete kukulidolu tolu kata kakatia moge kemikemi za.

¹⁵ Vaketea na manumanu na goloaloa kamahi kua. Ho tu hada ni dia, kubarae ho tu vabandan-ganidia ku pole kiridia. Tabarae nu kati mule-hiho kaka katiu ni hada taduriho ni vala lamana ni niho.

3

3.1-11 A Vuvu e kati kemihia matoto ni dolu, tolu ve ma tolu kata katia moge kemikemi

¹ Tani mulehia ve na ka manumanu dia kata vazihoni mulehidia dia na longoria polea kana kadia gavman kamana kadia pararaha kua dia ta hahada ni dia. Dia kata tatare za kua dia kata kakatia moge kemikemi za. ² Tabarae dia na pole zahatia kaka katiu. Tabarae dia na hoho vetaveta na varikoria kamana vaigegea. Palaka dia kata valugilugidua dia na vatunga mogepa vazihozihoa ni dia mule na manumanu laveve.

³ Varira ia tolu ve, tolu ta longolongo tolu ka nuhuta talinga zahazahanga, tolu ka rukua tolu kene mumuri na lohoihoia kua ti katia tolu kene gogolu, tolu kene vovora vetanga kana moge zahazaha kamahi kamana hatuhatua kua e mata hilehilea. Kadolu laep ki vonu na moge zahazaha kamana hada potipotia. Ki beta ni lala kete

---

2:14 Sng 130.8; Kis 19.5; Lo 4.20; 7.6; 14.2; 1 Pi 2.9.

kukulidolu kara manumanu, dia ve ki beta ve ni lala kete kukulidia ve kiridolu.

⁴ Palaka a Vuvu na Kaka kua e pele mulehidolu, e bele kakava kilaka kua, kamana moge kua kete kukulidolu kara kaka, kamana mogepa mahariharia, ⁵ ia ki pele mulehidolu. Beta ni pele mulehidolu na vuna na kadolu moge kemi katiu, kua tolu mule ta katia, beu. Ia e pele mulehidolu na vuna na kana mahariharia. Ia e vazugu kakava kadolu moge zahazaha tolu kene balika kapiru kua e ba valohua. Na Vule Tumonga kini vala na laep vahoru ni dolu. ⁶ Na galanga ke Jesus Kristus, na kaka kua e pele mulehidolu, ia a Vuvu ti valiki langari maratania na matuhanga kana Vule Tumonga ni dolu. ⁷ A Kristus e mahari maratanidolu kini katidolu tolu kene kara manumanu kua e mahoto na matani Vuvu. Na moge kua za ia kua a Vuvu ti makidolu tolu kata pelea mahuri roroa vona. Ia na laep kua za, kena tolu ta ba guguria. ⁸ Polea laveve kua ta tatania ni niho ia e matoto laveye. Kubarae ki kuligu koto tani varidingania polea kua na manumanu. Habuka, manumanu laveve kua dia ta vavaka maroro ni Vuvu, dia kata lohoi poto dia na kakatia moge kemikemi na dama laveve. Moge kamahi kua, ia e mata muli matoto ki nap kete kodonia manumanu laveve. ⁹ Palaka pe zauzau matoto na mogepa pole longolongoa kamahi kana manumanu kua e lala kete kukulidia dia kata vavaigege na polealeana kadia hizahizani habu tubudia dia ka vavaigege na vuvuna polealea kamahi na lo ke Moses. Tolu ta lala, polealea kamahi kena, ia e venga za kena ki mara beta matoto ni kodonia kaka

katiu. ¹⁰ Kua kaka katiu kini kakatia miu kene vavaripe vulavulahi, pele parakilania ku pole kamana boto katiu, boto rua. Ba muri vona kua tani ma kakatia, pele ho tu vati tapunia, tabarae nu ma popole kamana.

¹¹ Ho tu lala habuka, kaka mata barae kena, ia ti vala lamana kara matotoka polea. Kini kara kakanaka katikatia na moge zahazaha. Kana moge zahazaha kamahi da e koto mule kirina.

3.12-15 A Tatus ma kete mai ni hadavia a Pol

¹² Ta lohoia kata geria a Artemas o a Tikikus ni vano ni niho. Kua katiu ni hiro kini bele ni niho, ho tu parakilania ho tu baribari mai pariau ni Nikopolis. Na vuna ta lohoia kata mia vona na nagi kara magara kamana kavili kua. ¹³ Katia goloa laveve koto kodonia a Senas, na loya kena, kamani Apolos. Kodonihiro na goloa laveve kua kete kodonihiro na kahiro vavananga.

¹⁴ Kadolu manumanu dia kata lala moge kua dia kata vala kadia taem kua dia kata katia moge kemi za. Taua dia na mia vetaveta ni beta zali vutukudia.

¹⁵ Manumanu laveve kamaniau ri dia ta vala kadia gritings ni niho. Vala kagu gritings na manumanu laveve kena dia ta bilip ni Kristus ki lala kete kukulidia kirihiita.

Paleka na mahariharia ke Vuvu ni vano ni miu laveve.

**Kalohua Kemi ke Jesus na Polea Vitu
The New Testament in the Vitu language of Papua
New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Vitu long Niugini

copyright © 2019 Wyclif e Bijbelvertalers Nederland

Language: Pole Vitu (Vitu)

Dialect: Vitu

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 20 Aug 2022

5a86e94f-d1d1-5388-8981-4bc1ed55d7ae